

Questio Secunda

mensura eterni. s. eternitas. Alia mensurantur eternitate participata: alia mensurantur euo. alia nunc ipsius eui: alia tempore/ alia per instans vnus tempore. Sed dubium est quomodo ista differunt. Et dicit San. Tho. I. par. q. 10. ar. 4. Eternitas differt a tempore: quia est tota simul non autem tempus.

Quidam putant tempus differre ab alijs: quia habet principium et finem: sed hec differentia est per accidens quia dato q. mundus fuisset ab eterno adhuc tempus differret ab eternitate et euo. Item dato q. euiterna scz angeli nunc deficeret quod est deo possibile adhuc eum differret a tempore licet haberet finem.

Non ergo differt eternitas ab alijs: quia principio et fine caret et eum: quia habet principium et non finem tempus autem quia principium et finem habeat. Quidam dicunt q. eternitas non habet prius et posterius tempus autem habet prius et posterius cum inuolutione et veteratione eum autem habet prius et posterius sine inuolutione et veteratione. Sed contra prius et posterius non possunt esse simul: ergo omne habens prius et posterius habet inuolutionem. Et ideo dicit San. Tho. q. eternitas est mensura esse permanentis eum autem mensurat ea que habent esse intransmutabile cum transmutabilitate et sic celum mensuratur euo: quia suum esse non est subiectus transmutationis: quia non est corruptibile tamen transmutatur secundum locum: angelus etiam est incorruptibilis tamen huic coniungitur transmutatio secundum electionem tempus vero mensurat ea quorum esse est subiectum transmutationis scilicet motus et esse omnium corruptibilium.

Si ergo queratur de mensura celi dicitur q. secundum suam substantiam absolute mensuratur euo: sed ut est idem in toto motu mensuratur per nunc ut supra dictum est et suus motus mensuratur tempore. Ex his patet que vocantur eterna euiterna et temporalia. Sed queritur an omnia incorruptibilia mensurantur eodem euo. Ad hoc sciendum declarat sanctus tho. q. omnium temporalium est vnus tempus. Dicunt autem quidam esse vnum tempus omnium temporalium: propter hoc q. est vnus numerus omnium numerorum. cum tempus sit numerus secundum philosophum. sed hoc non sufficit: quia tempus non est numerus ut abstractus extra numeratum: sed ut in numerato existens alioquin non esset continuus quia. 10. vnde panis continuitatem habent non ex numero: sed ex numerato. Numerus autem in numerato existens non est idem omnium: sed diuersus diuersorum: unde alij assignant causam vnitatis temporis ex vnitatem eternitatis que est principium omnis durationis. Alii vero ex parte materie prime q. est vna et primum subiectum omnis motus: sed contra. Ea q. sunt vnum in principio vel subiecto remoto non sunt vnum simpliciter. Et ideo dicendum q. ratio vnitatis temporis est vnitatem primi motus. Et sicut per vniam mensuram mensuratum possunt multa mensurari: ita per vnum tempus mensurantur diuersi motus sicut autem inter motus est vnus qui est simplicissimus et primus ita inter eterna est deuenire ad primum et illud habet eum quod est mensura omnium aliorum. Si queratur an per tempus celi mensurentur motus angelorum dicendum q. non: ut dicit san. tho. in primo d. 37. q. 4. ar. 3. quia motus angeli nullum habet ordinem ad motum celi. Si queratur an ipsum nunc ipsius eui differat ab euo dicit san. tho. in primo d. 19. q. 2. ar. 2. q. nunc tempore differt a te-

Articulus Quintus.

tempore secundum rem: quia actus ille qui mensuratur tempore differt ab eo cuius est actus secundum rem: quia mobile non est motus et secundum rationem: quia mobile non habet substantiam de numero successiuorum: sed permanentium ipsum autem nunc tempore est mensura ipsius mobilis. Actus autem qui mensuratur euo scz ipsius esse angeli differt realiter ab ipso: ergo ipsum eum differt realiter a nunc ipsius eui. Querunt aliqui an eternitas participata sit realiter alia qua mensura distincta ab omnibus alijs et in quo est subiective. Item per quid mensurantur affectiones et operationes intelligentiarum dicit san. tho. I. par. q. 10. ar. 5. ad 1. q. in affectionibus aliquibus angelorum est successio et iste mensurantur tempore: sed operatio eorum que est visio dei mensuratur eternitate participata et eorum esse naturale mensuratur euo. Et similiter eorum operatio naturalis qua angelus intelligit se secundum multos. Quidam ponunt eternitatem istam participatam esse in anima christi sicut eum est in primo angelo: et similiter nunc eui q. non mensurat esse sed essentiam ipsius angeli.

Contra hec arguitur. Nunc tempore secundum philosophum est idem in toto tempore: ergo est totum simul q. est eternitas. Item impossibile est duas mensuras durationis esse simul: ergo frustra multiplicatur iste mensura. Antecedens patet: quia due hore non possunt esse simul. Item eum est totum simul quia secundum San. tho. non habet prius: nec posterius ergo est eternitas.

Secundo celum et angeli differunt genere: ergo non habent vniam mensuram numero que dicatur eum. Item non tandiu duravit anima mea sicut primus angelus ergo anima mea non habet durationes quas habet angelus: sed anima mea mensuratur euo: ergo habet aliud eum a primo angelo. Item dictum est q. illud eum est in prima intelligentia secundum philosophum. hoc est contra San. Tho. quo. 5. ar. 7. vbi probat q. non est in lucifero: quia eum est quedam participatio eternitatis modo lucifer minus participat de eternitate q. angeli beati: forte dicis q. lucifer habuit eum in primo instanti quando fuit bonus: sed per peccatum amisit et nunc est in secundo angelo. Contra naturaliamanserunt integra. Item tunc angeli nunc essent in secundo euo. Item ponamus q. omnes peccauerint absolute queritur in quo esset. et ita quidem inquirunt quis moueret celum si omnes angeli peccassent forte dicis q. primus angelus nunquam habuit eum: quia licet esset bonus tamen erat peccaturus. Contra nullus priuatur aliquo propter peccatum futurum. Item eum non fundatur in gratia: quia conuenit angelo in puris naturalibus: ergo non perlitur per peccatum.

Tertio arguitur q. non omnia mensurentur vno euo: quia mensuratum dependet a mensura et propter hoc dictum est q. non semper motus angeli mensurat tempore nostro: sed anima celum et inferiores angeli non dependent a primo angelo: ergo non mensurantur euo q. sit in eo. Item cognoscendo primum angelum et eius eum non potest cognosci quid durabit iste angelus vel celum: ergo eum non est mensura aliorum. forte dicis q. cum angeli habeant gradus ideo per vnus potest alius mensurari sicut omnes colores mensurantur per primum sui generis scilicet albedinem. Dicendum q. aliorum angelorum perfectio bene posset mensurari per comparisonem ad primum: sed nos hic que-